

Toezichtsfilosofie

In het onderwijs zijn meerdere toezichthouders actief. Er is een onderwijsinspectie die toeziet op de kwaliteit van het onderwijs. De invalshoek van de onderwijsinspectie is om te waarborgen dat alle scholen minimaal een bepaald kwaliteitsniveau halen. Het extern toezicht van de inspectie concentreert zich op de zwakke scholen. De onderwijsinspectie richt zich op het openbaar en het bijzonder onderwijs, zonder onderscheid. Voor het openbaar onderwijs is er een grondwettelijke verantwoordelijkheid bij de gemeentebesturen gelegd. De gemeenten moeten voorzien in voldoende openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen. Openbaar onderwijs moet aan een aantal wettelijke eisen voldoen: het moet algemeen toegankelijk zijn en mag geen bepaalde geloofs- of levensbeschouwing uitdragen. Gemeenten die het openbaar onderwijs in een stichting hebben ondergebracht hebben een wettelijk geregelde toezichthoudende verantwoordelijkheid. De extern toezichthoudende verantwoordelijkheid van de gemeenten hebben als doel om de continuïteit van de onderwijsstichting te waarborgen. Dat is van belang in verband met de bovengenoemde grondwettelijke verplichting van de gemeente om te zorgen voor voldoende openbaar onderwijs. Bij handelen in strijd met de wet en bij ernstige taakverwaarlozing kunnen en moeten de gemeenten ingrijpen, eventueel door het bestuur naar huis te sturen of de stichting te ontbinden. Een ander aspect van dit externe toezicht is het toezien op het openbare karakter van de school. Het schoolbestuur moet in het jaarverslag expliciet aandacht besteden aan de wijze waarop invulling is gegeven aan het openbare karakter van de school.

Het extern toezicht van de onderwijsinspectie en het extern toezicht van de gemeenten hebben gemeen dat er pas wordt ingegrepen als de school in de gevarezone komt of dreigt te komen. Het externe toezicht is met andere woorden repressief.

Een heel andere vorm van toezicht is het intern toezicht van de raad van toezicht. Dit toezicht is intern, omdat de raad van toezicht een orgaan is van OSG Singelland. De raad van toezicht houdt integraal toezicht op het functioneren van de organisatie en de bestuurder. Het toezicht is integraal, dus omvat alle aspecten van het functioneren in hun onderlinge samenhang. Het toezicht is bovendien toekomstgericht. De raad van toezicht houdt niet alleen toezicht op de feitelijke gang van zaken, zoals die zich heeft voorgedaan, maar ook op de strategie en het beleid voor de toekomst. De raad van toezicht heeft hiervoor een aantal goedkeurende bevoegdheden en vervult een aantal wettelijke toezichtstaken.

De raad van toezicht heeft in de tweede plaats ook een advies- of klankbordfunctie. De raad van toezicht reflecteert op de keuzevraagstukken waarmee de bestuurder wordt geconfronteerd. De focus van de raad van toezicht ligt in dit kader minder op het handhaven van minimale niveaus, maar meer op het behulpzaam zijn van de bestuurder bij het zo volledig mogelijk realiseren van de potentie van de organisatie.

In de derde plaats is de raad van toezicht werkgever van de bestuurder, stelt deze aan en kan deze ontslaan en heeft alle overige werkgeversbevoegdheden.

In de vierde plaats draagt de raad van toezicht zorg voor inbedding in een netwerk waaruit het zelfstandig informatie en input verzamelt en legt verantwoording af voor de uitvoering van de taken.

Het uitgangspunt van de raad van toezicht is dat het handelen van de raad een toegevoegde waarde heeft voor OSG Singelland. Deze toegevoegde waarde zit in de inbreng van inzichten en expertise van buiten de organisatie en een opbouwende/kritische houding onafhankelijk van specifieke belangen die in de organisatie spelen. De raad van toezicht is de “critical friend” van de bestuurder. In de manier van werken uit zich dat door het stellen van vragen aan de bestuurder over de verschillende facetten van de strategie en de uitvoering daarvan. Doel van deze vragen is om helder te krijgen of de bestuurder alle relevante aspecten en belangen op een evenwichtige manier heeft meegewogen en of de risico’s van het beleid in kaart zijn gebracht en goed gemanaged worden en of de bereikte resultaten van voldoende niveau zijn.

Om op deze manier te kunnen werken moet er een vertrouwensrelatie tussen de raad van toezicht en de directeur/bestuurde aanwezig zijn. Dat vereist een open houding en een goede informatievoorziening vanuit het principe van “no surprise”. Het vertrouwen dat de bestuurder bij de raad van toezicht heeft, moet de bestuurder wel blijven waarmaken. Het gaat om “verdiend vertrouwen”.

Overeenkomstig de aanbevelingen van de Commissie Goed Onderwijsbestuur 2014 heeft de raad van toezicht ook oog voor de positie van een eenhoofdig bestuurder. De raad van toezicht ziet erop toe dat de bestuurder intern voldoende weerwoord en tegenmacht organiseert. In dat verband is vastgelegd dat de controller van Singelland een signalerende functie in de richting van de raad van toezicht heeft.

De bestuurder maakt met de locatiedirecteuren afspraken over te bereiken doelstellingen en de daarvoor beschikbare middelen. Dat geeft de locatiedirecteur de ruimte, maar schept ook duidelijke kaders en toetsmomenten. De bestuurder heeft in de richting van de locatiedirecteuren een stimulerende, voorwaardescheppende en toezichhoudende rol. Ook de relatie tussen raad van toezicht en bestuurder kan op een vergelijkbare manier worden ingericht. De raad van toezicht maakt in dat kader jaarlijks afspraken met de bestuurder over doelstellingen en beoogde resultaten voor het komende jaar. De raad van toezicht volgt de realisatie van deze afspraken in de loop van het jaar en maakt na afloop van het jaar de balans op.

De voorzitter van de raad van toezicht heeft een bijzondere rol als de regisseur en bewaker van het toezichhoudende proces van de raad en als eerste aanspreekpunt en vertrouwenspersoon van de bestuurder. De regie van het toezichhoudende proces wordt vormgegeven in een agendaoverleg van de voorzitter en een lid van de raad van toezicht met de bestuurder van Singelland.

De raad van toezicht hanteert een commissiestructuur met het oog op de onderlinge verdeling van de werklust en om door middel van verdieping de raad van toezicht te kunnen adviseren bij de besluitvorming over complexere onderwerpen. Zo is er een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een voorbereidingscommissie Onderwijs en Kwaliteit (O&K). De taken en de werkwijze van de commissies is in het reglement van de raad van toezicht geregeld en voor de auditcommissie en de remuneratiecommissie in afzonderlijke reglementen.

Wie houdt toezicht op de toezichthouder? Dat is de raad van toezicht zelf. Dat vereist dat de raad zijn eigen functioneren en dat van de afzonderlijke leden ook kritisch tegen het licht houdt. Heeft de raad nog steeds de beoogde toegevoegde waarde? Om zichzelf aan het oordeel van een ander te spiegelen, laat de raad van toezicht het eigen functioneren periodiek door een externe onderzoeken. De raad legt over de evaluatie van het eigen functioneren verantwoording af in het jaarverslag. Ook de relatie tussen de raad van toezicht en de bestuurder wordt in dit kader periodiek geëvalueerd. Het verslag van de raad van toezicht maakt onderdeel uit van het jaarverslag dat onder andere aan de gemeenten en de maatschappelijke raad ter kennisneming wordt toegezonden. Deze organisaties kunnen de raad van toezicht naar aanleiding van het verslag desgewenst aanspreken op het gevoerde toezicht. Daarmee wordt de maatschappelijke omgeving betrokken bij de wijze waarop het toezicht binnen OSG Singelland in de praktijk vorm krijgt.